

CRB 2023-1375

30 mei
2023

ADVIES

Belgisch voorzitterschap van de Raad van Europese Unie (1ste semester 2024) – Werkprogramma op het gebied van sociale zaken en werkgelegenheid

Blijde Inkomstlaan 17-21 1040 Brussel
Avenue de la Joyeuse Entrée 17-21 1040 Bruxelles
T 02 233 88 11
E mail@ccecrb.fgov.be
www.ccecrb.fgov.be

Table des matières

Inbehandelingneming.....	3
1 Doel en reikwijdte van de adviesaanvraag	3
2 Standpunt van de Raden	5
2.1 Voorafgaande beschouwingen.....	5
2.2 De in de nota "Priorities of the Belgian presidency in the EPSCO configuration of the Council of the EU in the first semester of 2024" uiteengezette prioriteiten	6
2.2.1 An ambitious and future-proof social agenda	6
Wetgevende dossiers.....	6
Vaardighedenagenda	7
Het strategisch kader van de EU inzake gezondheid en veiligheid op het werk voor de periode 2021-2027	8
Evaluatie van de Europese Arbeidsautoriteit (ELA) en de strijd tegen sociale dumping en georganiseerde sociale, loon- en belastingfraude	9
2.2.2 A modern socio-economic governance equipped to tackle new challenges	10
Evenwicht tussen de economische, de sociale, de werkgelegenheids- en de milieupijler	10
Internationale dimensie	11
Rol van de sociale dialoog.....	11
Sure.....	12
Statistieken	12
2.2.3 A more inclusive, gender equal and fair society	12
Europese pijler van sociale rechten	12
Sociale bescherming.....	14
Minimuminkomen en armoedebestrijding	17
Gendergelijkheid.....	18
Non-discriminatie – Bescherming van het personeel van diplomatieke zendingen.....	19
Sociale economie	20

Inbehandelingneming

Bij brief van 22 december 2022 heeft de heer P.-Y. DERMAGNE, minister van Werk, het advies van de NAR en de CRB gevraagd over de invulling die moet worden gegeven aan de prioriteiten van dat Belgische voorzitterschap voor de EPSCO-filière. België zal namelijk van 1 januari 2024 tot en met 30 juni 2024 voor de 13de keer het voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie bekleden.

In het kader van die adviesaanvraag heeft de minister de Raden een nota toegezonden met als titel: "Priorities of the Belgian presidency in the EPSCO configuration of the Council of the EU in the first semester of 2024". In die nota, waarvan werd aangegeven dat het een werkdocument is dat nog kan evolueren, wordt een overzicht gegeven van de af te ronden Europese dossiers, de inhoudelijke prioriteiten van de minister en de evenementen die België in de EPSCO-filière wil organiseren.

Vervolgens heeft de FOD WASO een bijgewerkte nota toegezonden en gepresenteerd. Die laatste nota bevatte echter geen wezenlijke veranderingen ten opzichte van de nota die de minister reeds aan de Raden had toegezonden.

De bespreking van dit dossier werd door de Dagelijkse Besturen van de twee Raden toevertrouwd aan de gemengde commissie "Belgisch voorzitterschap van de EU".

Op verslag van die commissie hebben de Raden op 30 mei 2023 het volgende eenparige advies uitgebracht.

1 Doel en reikwijdte van de adviesaanvraag

Bij brief van 22 december 2022 heeft de heer P.-Y. DERMAGNE, minister van Werk, het advies van de NAR en de CRB gevraagd over de invulling die moet worden gegeven aan de prioriteiten van het toekomstige Belgische voorzitterschap voor de EPSCO-filière. België zal namelijk van 1 januari 2024 tot en met 30 juni 2024 voor de 13de keer het voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie bekleden.

In het kader van die adviesaanvraag heeft de minister de Raden een nota toegezonden met als titel: "Priorities of the Belgian presidency in the EPSCO configuration of the Council of the EU in the first semester of 2024". In die nota, waarvan werd aangegeven dat het een werkdocument is dat nog kan evolueren, wordt een overzicht gegeven van de af te ronden Europese dossiers, de inhoudelijke prioriteiten van de minister en de

evenementen die België in de EPSCO-filière wil organiseren. Vervolgens heeft de FOD WASO een bijgewerkte nota toegezonden en gepresenteerd. Die laatste nota bevatte echter geen wezenlijke veranderingen ten opzichte van de nota die de minister reeds aan de Raden had toegezonden.

Die voorbereidende nota (die als bijlage bij dit advies werd gevoegd) is onderverdeeld in drie delen:

In het eerste deel van de nota (An ambitious and future-proof social agenda) wordt een overzicht gegeven van de wetgevende en niet-wetgevende initiatieven die België naar alle waarschijnlijkheid tijdens zijn voorzitterschap zal moeten afronden. Dit zijn de dossiers die momenteel op Europees niveau worden besproken en nog zouden kunnen openstaan tijdens het Belgische voorzitterschap, alsook de initiatieven (wetgevende en niet-wetgevende voorstellen) die de Europese Commissie in haar werkprogramma voor 2023 heeft aangekondigd en waarvan België tijdens zijn voorzitterschap de follow-up zal moeten verzekeren.

Het tweede deel van de nota (A modern socio-economic governance equipped to tackle new challenges) gaat over de versterking van de sociaal-economische governance van de EU. Met name het evenwicht in de governance tussen de economische, sociale en werkgelegenheidsdoelstellingen van het Europees semester en de rol van de sociale partners komen erin aan bod.

In het derde deel van de nota (A more inclusive, gender equal and fair society) wordt de sociale as van het toekomstige voorzitterschap behandeld. De minister zegt daarin dat hij zich wil concentreren op de agenda van de volgende Europese Commissie (2024-2029) en ervoor wil zorgen dat de Europese pijler van sociale rechten de nodige ruimte krijgt in die agenda. Een conferentie op hoog niveau over de Europese pijler van sociale rechten zal het hoogtepunt van die as van het voorzitterschap vormen. Het doel is de rol van de pijler te consolideren en in kaart te brengen welke nieuwe wetgevende en niet-wetgevende bepalingen en initiatieven nodig zijn voor de ecologische en digitale transitie die Europa de komende jaren moet ondernemen, met bijzondere aandacht voor nieuwe vormen van werk.

2 Standpunt van de Raden

2.1 Voorafgaande beschouwingen

De Raden hebben met grote belangstelling kennisgenomen van de nota "Priorities of the Belgian presidency in the EPSCO configuration of the Council of the EU in the first semester of 2024" die hen in het kader van deze adviesaanvraag werd toegezonden. Zij danken de vertegenwoordigers van de FOD WASO voor hun gedetailleerde toelichting bij die nota.

Globaal genomen onthalen zij de voorgestelde aanpak voor het Belgische voorzitterschap positief en stemmen zij in met de prioriteiten die hen werden gepresenteerd.

Gezien het belang van de bevoegdheden van de gewesten en gemeenschappen in verschillende domeinen die onder de EPSCO-filière vallen, roepen de Raden ertoe op de gewesten en gemeenschappen nauw te betrekken bij de voorbereiding van het Belgische voorzitterschap voor de domeinen die tot hun bevoegdheid behoren. Zij verzoeken de gewesten en gemeenschappen overleg te plegen om een gemeenschappelijke aanpak te ontwikkelen voor de domeinen die onder hun bevoegdheid vallen en tegelijkertijd bij te dragen aan een interfederaal overzicht van de kwesties waarvoor samenwerking tussen de federale regering en de deelstaten vereist is.

Dit advies heeft specifiek betrekking op de prioriteiten van de EPSCO-filière. Prioriteiten die tot andere filièrés behoren, zoals economische en financiële aangelegenheden, mededingingsvermogen, KMO's of energie zullen door de Raden worden behandeld in een afzonderlijk advies dat later zal worden uitgebracht.

2.2 De in de nota "Priorities of the Belgian presidency in the EPSCO configuration of the Council of the EU in the first semester of 2024" uiteengezette prioriteiten

2.2.1 An ambitious and future-proof social agenda

Wetgevende dossiers

Een aantal wetgevende dossiers die momenteel bij de Raad EPSCO op tafel liggen, zullen wellicht niet tegen het eerste semester van 2024 afgerond zijn en zullen dus door het Belgische voorzitterschap moeten worden behandeld. Hoewel het moeilijk is de voortgang van de werkzaamheden op Europees niveau te voorspellen, gaat het in dit stadium om de dossiers met betrekking tot het voorstel voor een herschikking van de verordeningen betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels (verordening 883/2004), het voorstel voor een richtlijn betreffende de verbetering van de arbeidsvoorwaarden bij platformwerk, het voorstel voor een richtlijn betreffende de toepassing van het beginsel van de gelijke behandeling van personen ongeacht godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid, het wetgevend voorstel betreffende de invoering van een "European Disability Card" en de voorstellen voor richtlijnen inzake bindende normen voor instanties voor gelijke behandeling.

Daarnaast zijn er de nieuwe wetgevende initiatieven betreffende de wederzijdse erkenning van de status van personen met een handicap in alle lidstaten die de Europese Commissie in haar werkprogramma voor 2023 heeft aangekondigd en de vaststelling van een versterkt kwaliteitskader voor stages.

De Raden steunen het toekomstige Belgische voorzitterschap in zijn streven naar evenwichtige oplossingen in verschillende prioritaire wetgevende dossiers, zoals de herziening van Verordening 883 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels, die de mobiliteit van werknemers moet ondersteunen en beter moet worden aangepast aan de nieuwe tendensen in de organisatie van het werk, met name telewerk.

Naast die prioritaire dossiers zal het Belgische voorzitterschap het debat moeten leiden dat op Europees niveau zal moeten worden gevoerd over de wetgevende en niet-wetgevende initiatieven die noodzakelijk zijn om alle beginselen van de Europese pijler van sociale rechten te verwezenlijken en ervoor te zorgen dat deze in de gehele Unie daadwerkelijk worden toegepast, niet enkel met het oog op rechtvaardigheid en sociale inclusie, maar ook om oneerlijke concurrentie op het vlak van de normen inzake sociale bescherming te beperken.

Het is echter van belang dat ervoor wordt gezorgd dat de initiatieven rekening houden met de kosten voor de Europese ondernemingen, en dan met name de kleinste ondernemingen. Zij werden en worden nog steeds getroffen door meerdere crises en door de verscherpte internationale concurrentie, met name met China en de VS. Als regelgevingsinstrumenten (hard law) nodig blijken, moeten deze worden voorafgegaan door een ernstige effectbeoordeling, en moeten zij de betrokkenheid van de sociale partners respecteren en voldoende speelruimte laten aan de nationale regeringen en de nationale sociale partners, zodat zij oplossingen kunnen zoeken die aangepast zijn aan de specifieke behoeften en de context op lokaal, regionaal en nationaal niveau, waarbij rekening wordt gehouden met het feit dat een gelijk speelveld bewaard moet blijven.

Vaardighedenagenda

De Raden zijn van oordeel dat het, gezien de dubbele (digitale en groene) transitie en de effecten daarvan op de behoeften van de arbeidsmarkt en op de werknemers, belangrijker is dan ooit om het recht van eenieder op inclusief en kwalitatief hoogstaand onderwijs, opleiding en levenslang leren te waarborgen, teneinde vaardigheden te verwerven en te behouden die het mogelijk maken ten volle te participeren aan de samenleving en de transitie naar en op de arbeidsmarkt in goede banen te leiden.

Levenslang leren (life-long learning) moet daarom op EU-niveau een topprioriteit worden voor alle burgers, teneinde de kwalitatieve en kwantitatieve ontoereikendheid van de vaardigheden weg te werken en aldus vacatures in te vullen. Ook de grote verschillen qua deelname aan levenslang leren tussen werknemers die een korte opleiding hebben gevolgd (kortgeschoolden) en werknemers die een langere opleiding hebben gevolgd (hooggeschoolden) moeten worden aangepakt.

In dit verband pleiten de Raden ervoor dat het Europees Jaar van de vaardigheden, dat loopt van mei 2023 tot mei 2024, één van de hoofdprioriteiten van het Belgische voorzitterschap wordt. Zij roepen het Belgische voorzitterschap op een brede bezinning op gang te brengen en te houden over de wijze waarop de ontwikkeling van vaardigheden op Europees, nationaal en regionaal niveau wordt georganiseerd. De conclusies die uit die bespreking worden getrokken, moeten uitmonden in de aanneming van een doeltreffend en concreet Europees actieplan met maatregelen die krachtig genoeg zijn om effect te sorteren.

In het bijzonder zal bij die bespreking worden nagegaan hoe de EU de lidstaten verder kan ondersteunen bij hun hervormingen om het actualiseringsproces van de curricula en kwalificaties in het licht van nieuwe en veranderende banen, met name in de context van de dubbele (digitale en ecologische) transitie, te versnellen. Het doel zou zijn om op basis van een overzicht van de situatie in de EU-lidstaten (rol van het CEDEFOP) doeltreffende oplossingen en benaderingen te vinden om de nationale systemen voor beroepsopleiding sneller te actualiseren, EU-middelen (financieel en technisch) in te zetten om alle lidstaten die daar belangstelling voor hebben, te helpen vooruitgang te boeken in het kader van een op Europees niveau gecoördineerde hervormingsstrategie en inspiratie te halen uit de nationale beste praktijken, met inachtneming van de diversiteit van de arbeidsverhoudingen en onderwijspraktijken in Europa.

Tot slot vragen de Raden dat het Belgische voorzitterschap ervoor zou zorgen dat op Europees niveau wordt beoordeeld in hoeverre de doelstelling van Porto, namelijk dat jaarlijks ten minste 60 % van de volwassenen aan opleidingsactiviteiten deelneemt, is verwezenlijkt.

Het strategisch kader van de EU inzake gezondheid en veiligheid op het werk voor de periode 2021-2027

De Raden nemen er met voldoening nota van dat het Belgische voorzitterschap bijzondere aandacht zal besteden aan het strategisch kader van de EU inzake gezondheid en veiligheid op het werk voor de periode 2021-2027, met bijzondere nadruk op geestelijke gezondheid en met name stress en burn-out.

Gezondheid/veiligheid is namelijk een historisch fundamenteel thema, zowel op Europees niveau als op het niveau van de IAO (fundamentele normen). De Raden steunen, naast de traditionele gezondheids- en veiligheidskwesties, de nadruk die het toekomstige Belgische voorzitterschap legt op de kwestie van de geestelijke gezondheid en meer bepaald op stress en burn-out.

Volgens hen is het van belang om voor al deze kwesties een aanpak te bepalen waarmee psychosociale risico's preventief kunnen worden aangepakt. Het initiatief van de Europese Commissie "Een alomvattende aanpak van de geestelijke gezondheid", dat is aangekondigd voor het tweede kwartaal van 2023, moet voor het Belgische voorzitterschap de gelegenheid zijn om het debat te richten op kwesties zoals het preventiebeleid of steun- en re-integratiemaatregelen voor de getroffen werknemers. De Raden pleiten ervoor dat de sociale partners op alle niveaus een bijdrage zouden kunnen leveren aan het komende debat over die verschillende kwesties.

Gezien het belang van deze kwesties voor de sociale partners en het belangrijke werk dat binnen de Nationale Arbeidsraad is verricht omtrent dit thema (collectieve arbeidsovereenkomst nr. 72 van 30 maart 1999 betreffende het beleid ter voorkoming van stress door het werk, de organisatie van pilootprojecten voor de preventie van burn-out), wenst die laatstgenoemde betrokken te worden bij de voorbereiding en de organisatie van de conferentie die tijdens het Belgische voorzitterschap zal worden gehouden in het kader van de Europese strategie voor gezondheid en veiligheid op het werk (2021-2027).

Evaluatie van de Europese Arbeidsautoriteit (ELA) en de strijd tegen sociale dumping en georganiseerde sociale, loon- en belastingfraude

De strijd tegen sociale fraude en sociale dumping en de verbetering van het vrije verkeer van werknemers en diensten, met inachtneming van een gelijk speelveld op het vlak van arbeidsvoorwaarden, zijn essentiële aandachtspunten voor de Raden.

In dit opzicht is een fundamentele rol weggelegd voor de Europese Arbeidsautoriteit (ELA) in deze verschillende kwesties en moet worden benadrukt hoe belangrijk de evaluatie van de ELA is, die in 2024 zal plaatsvinden.

Op het vlak van preventie en begeleiding is het in de eerste plaats belangrijk dat de Europese Arbeidsautoriteit actief werkt aan de oprichting van een helpdesk om ondernemingen en mobiele werknemers die vragen hebben over de toepasselijke nationale regelgeving, bij te staan. Ook moet ervoor worden gezorgd dat er nog meer informatie over de arbeidsvoorwaarden die gelden voor gedetacheerde werknemers in de verschillende EU-lidstaten gemakkelijk en gratis beschikbaar is.

Wat meer bepaald de problematiek omtrent de terbeschikkingstelling van werknemers betreft, moet er een follow-up komen van de richtlijn betreffende de terbeschikkingstelling van werknemers en moet Verordening (EG) nr. 883/2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels worden herzien. De inning van socialezekerheidsbijdragen op het volledige loon van gedetacheerde werknemers moet worden gewaarborgd.

Volgens de Raden is het absoluut noodzakelijk dat de evaluatie van de ELA niet beperkt blijft tot haar interne werking, maar breed genoeg is om de impact van haar optreden te evalueren. De evaluatie zou onder meer moeten kijken naar de toereikendheid van de nationale capaciteiten van de inspectiediensten die voor grensoverschrijdende inspecties worden ingezet voor de doelstellingen van het agentschap, naar de

doeltreffendheid van de informatie-uitwisseling en de efficiënte samenwerking tussen de inspectiediensten.

Het gebruik van nieuwe middelen om de activiteiten van malafide ondernemingen en praktijken zoals "brievenbusfirma's" en frauduleuze terbeschikkingstellingen tegen te gaan, zou eveneens moeten worden onderzocht. Ter illustratie: in zijn advies nr. 2.361 van 5 april 2023 over de follow-up van de Werkgelegenheidsconferentie 2022 en werkgelegenheid voor werknemers van buiten de EU heeft de Nationale Arbeidsraad de problematiek aan de orde gesteld van buitenlandse uitzendbureaus die personeel ter beschikking stellen zonder de vereiste erkenning en zo ontsnappen aan de controles van de inspectiediensten. Die ondernemingen zijn oneerlijke concurrentie voor de erkende Belgische en buitenlandse uitzendbureaus die de regelgeving wel naleven. De Raad onderschreef in zijn advies een voorstel van de minister om enkel een NACE-code toe te kennen aan door de gewesten erkende uitzendbureaus.

Tot slot moet ook de samenwerking met de Europese sectorale sociale partners worden geïntensiveerd.

2.2.2 A modern socio-economic governance equipped to tackle new challenges

Evenwicht tussen de economische, de sociale, de werkgelegenheids- en de milieupijler

Sinds de lancering van de strategie van Lissabon hebben de Raden voortdurend hun bezorgdheid geuit over het evenwicht tussen de verschillende pijlers – economisch, sociaal, werkgelegenheid en milieu – van de alomvattende strategie van de Unie.

Ter wille van het evenwicht tussen de economische en de sociale assen van het Europese bestuur, nemen de Raden nota van het initiatief om een specifieke procedure in te stellen om de sociale onevenwichten in de lidstaten zichtbaarder te maken (Social Convergence Framework). Zij zijn bovendien van mening dat de huidige governancestructuur (Europees semester) kan worden verbeterd door beter gebruik te maken van bestaande relevante indicatoren (sociaal scorebord) zonder bijkomende verslagleggingsverplichtingen te creëren.

Internationale dimensie

Het Belgische voorzitterschap kan niet los worden gezien van de internationale context waarin het plaatsvindt. In dit opzicht zou er een nauwer verband moeten worden gelegd tussen de Europese pijler van sociale rechten, de doelstellingen van Porto en de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen.

In dezelfde geest lijkt samenhang tussen de Europese prioriteiten en de werkzaamheden van de Internationale Arbeidsconferentie de Raden noodzakelijk. Het voorzitterschap heeft hierbij een belangrijke rol te spelen, omdat het zal moeten instaan voor de coördinatie tussen de lidstaten binnen de IAO. Daarbij moet bijzondere aandacht worden besteed aan de agenda van de IAC in juni 2024 en aan de follow-up van de wereldwijde coalitie voor sociale rechtvaardigheid.

Rol van de sociale dialoog

De Europese Commissie heeft een aanbeveling van de Raad voorgesteld, waarin wordt aangegeven op welke manier de EU-landen de sociale dialoog en de collectieve onderhandelingen op nationaal niveau kunnen versterken. Zij heeft ook een mededeling gepresenteerd over de versterking en de bevordering van de sociale dialoog op EU-niveau en stelt bijvoorbeeld voor om de standpunten van de Europese sociale partners over de EU-beleidsprioriteiten te verzamelen in de aanloop naar het werkprogramma van de Commissie. De sociale gesprekspartners zijn nauw betrokken geweest bij de ontwikkeling van deze initiatieven.

De deelname van de sociale partners aan de governance is essentieel om te kunnen anticiperen op de veranderingen in het kader van een rechtvaardige transitie en om die veranderingen te kunnen beheren. Dit is een conditio sine qua non voor het welslagen van het gevoerde beleid. Daarom is het van essentieel belang de nationale en Europese sociale partners systematisch en tijdig bij de Europese sociaal-economische governance te betrekken. Dit omvat in het bijzonder hun betrokkenheid bij het proces van het Europees semester, bij de bevordering van opwaartse sociale convergentie, bij de evaluatie en de eventuele uitbreiding van SURE, alsook bij de nationale projecten die in het kader van de FHV worden ontwikkeld.

Sociaal overleg en sociale dialoog moeten door de Europese en nationale autoriteiten worden aangemoedigd. Daarbij is het van cruciaal belang dat de Europese en nationale autoriteiten zich ertoe verbinden de sociale akkoorden die na de onderhandelingen en discussies tussen de sociale partners worden gesloten, te eerbiedigen.

De Raden roepen het Belgische voorzitterschap op om in samenwerking met de sociale partners een reflectie op gang te brengen over hoe de Europese sociale dialoog kan worden verbeterd, onder meer door een effectbeoordeling van de sociale dialoog, door voorstellen om de vastgestelde tekortkomingen te verhelpen en door de invoering van maatregelen die de sociale partners in staat stellen te melden wanneer zij buiten de nationale en Europese beleidsvorming worden gehouden.

Voorts moet in sommige lidstaten de eerbiediging van de activiteiten en rechten van vakbonden en representatieve werkgeversorganisaties nog worden verankerd en de reikwijdte van collectieve onderhandelingen worden vergroot. Ook de economische en sociale democratie in de ondernemingen moet een prioriteit zijn.

Sure

Wat meer specifiek het SURE-instrument betreft, dat bedoeld is om banen en inkomens te beschermen die getroffen zijn door de Covid-19-pandemie, zijn de Raden van mening dat moet worden voorzien in een permanent mechanisme waarmee tijdelijke ondersteuning kan worden geboden in geval van asymmetrische schokken. Bij de herevaluatie van dit instrument moet rekening worden gehouden met de huidige economische context en de druk op de nationale overheidsbegrotingen.

Statistieken

De Raden wijzen erop dat er op Europees niveau reeds gedetailleerde statistische gegevens bestaan, met name door middel van de gegevensbank van Eurostat (diverse enquêtes, waaronder de enquête naar de arbeidskrachten, de Europese pijler van sociale rechten ...) en door middel van het European Institute for Gender Equality (Gender Equality Index). Gezien de talrijke sociale indicatoren en de indicatoren in verband met de SDG's, is het een prioriteit om de bestaande sociale indicatoren beter bekend te maken en beter toe te passen alvorens, als het echt nodig is, nieuwe indicatoren te creëren.

2.2.3 A more inclusive, gender equal and fair society

Europese pijler van sociale rechten

In zijn advies nr. 2.185 van 24 november 2020 over de Europese pijler van sociale rechten benadrukte de Nationale Arbeidsraad dat de twintig beginselen in de Europese pijler van sociale rechten in ruime mate de domeinen aansnijden die de kern van de Belgische sociale dialoog uitmaken op nationaal, regionaal, interprofessioneel,

sectoraal en ondernemingsvlak. Een groot aantal van de beginselen van de Europese pijler kregen al vorm door in de Nationale Arbeidsraad, sectoren en ondernemingen gesloten collectieve arbeidsovereenkomsten en in wet- en regelgevende bepalingen, die vaak gestoeld zijn op eenparige adviezen van de Raad. De sociale partners trachten immers akkoorden uit te werken die rekening houden met zowel de behoeften van de werknemers als de noodwendigheden van de onderneming. De Raad heeft zich in zijn advies nr. 2.263 van 21 december 2021 daarnaast ook uitgesproken over het vastleggen van nationale doelstellingen in navolging van het Europees Actieplan voor de Europese pijler van sociale rechten.

In deze context steunen de Raden de aanpak van België, die erin bestaat de Europese pijler van sociale rechten een centrale plaats te geven in de besprekingen die tijdens zijn voorzitterschap zullen plaatsvinden ter voorbereiding van de agenda van de volgende Europese Commissie (2024-2029) en wensen zij ten volle te kunnen deelnemen aan de werkzaamheden die hierover zullen worden verricht. Gezien hun respectieve bevoegdheden, vragen zij met name om betrokken te worden bij de conferentie op hoog niveau die over dit onderwerp zal worden georganiseerd door het Belgische voorzitterschap.

Hoewel er tijdens de huidige Europese legislatuur een aantal belangrijke verwezenlijkingen zijn geweest in het kader van de Europese pijler van sociale rechten (met name de richtlijn betreffende minimumlonen, de richtlijn betreffende voorspelbare en transparante arbeidsvoorwaarden, de aanbeveling inzake het minimuminkomen en de start van de integratie van de pijler in het Europees semester), moet een aantal rechten en beginselen van de pijler nog ten uitvoer worden gelegd.

De Raden steunen ook de nadruk die het Belgische voorzitterschap wil leggen op de noodzakelijke begeleiding van de veranderingen die de groene en de digitale transitie teweegbrengen. Het is van cruciaal belang dat overheden de groene en de digitale transitie faciliteren en stimuleren bij burgers en ondernemingen en binnen hun eigen (openbare) instellingen. In dit opzicht moet bijzondere nadruk worden gelegd op de rol van de sociale dialoog om ervoor te zorgen dat iedereen mee is in het transitieproces naar een duurzame samenleving. De betrokkenheid van de sociale partners is namelijk een essentiële voorwaarde om de steun van werknemers en ondernemingen te krijgen voor de sociale en ecologische transformatie in Europa en om ervoor te zorgen dat deze transitie op een eerlijke en inclusieve manier verlopen, met behoud van het mededingingsvermogen van de ondernemingen.

Globaal genomen willen de sociale partners naar een meer inclusieve, egalitaire en rechtvaardige samenleving toe werken. Voor de Raden is dit een gedeelde verantwoordelijkheid van alle politieke en sociaal-economische actoren, verenigingen en de burgers zelf. Bij de tenuitvoerlegging van de Europese pijler van sociale rechten moet daarom rekening worden gehouden met een evenwicht tussen de rechten en plichten van respectievelijk burgers, ondernemingen en overheden. De sociale partners hechten veel belang aan de doelstelling van "opwaartse sociale convergentie" tussen de lidstaten. Dit houdt in dat er geen achteruitgang van rechten mag plaatsvinden, maar vooral ook dat het beschermingsniveau in de minst ontwikkelde landen wordt verhoogd, en dat tegelijkertijd wordt voorkomen dat het verschil in sociale rechten tussen landen met een hoog beschermingsniveau, zoals België, en andere landen met minder bescherming, verder toeneemt.

In de gezamenlijke verbintenis van de Sociale Top van Porto hebben de sociale partners de drie kerndoelstellingen voor 2030 van het actieplan van de Commissie voor de Europese pijler van sociale rechten onderschreven:

- Ten minste 78 % van de bevolking van 20 tot en met 64 jaar moet een baan hebben.
- Ten minste 60 % van alle volwassenen moet jaarlijks aan een opleiding deelnemen.
- Het aantal mensen dat met armoede of sociale uitsluiting wordt bedreigd, moet met ten minste 15 miljoen worden verminderd, waaronder ten minste 5 miljoen kinderen.

De conferentie op hoog niveau die het voorzitterschap zal organiseren over de Europese pijler van sociale rechten moet volgens de Raden de gelegenheid bieden om na te gaan in hoeverre deze verschillende doelstellingen zijn verwezenlijkt, zowel op Europees niveau als qua uitvoering ervan op nationaal niveau. Met dat voortgangsverslag kan objectief worden bepaald welke vooruitgang reeds werd geboekt en welke inspanningen de EU als geheel en de lidstaten nog moeten leveren om de gestelde doelen te bereiken.

Sociale bescherming

Een duurzaam, kwaliteitsvol en toegankelijk socialezekerheidsstelsel houdt in dat het toekomstige begrotingsbeleid van de EU de sociale bescherming en met name de behoefte aan sociale investeringen veilig moet stellen, leningen voor investeringen in sociale infrastructuur mogelijk moet maken en daarbij een verantwoord beheer moet waarborgen.

In hun gezamenlijke verklaring naar aanleiding van de 75ste verjaardag van de sociale zekerheid benadrukten de sociale partners dat "een duurzame sociale zekerheid vergt dat gezamenlijk zowel naar inkomsten als uitgaven gekeken wordt." Dit houdt ook in dat moet worden nagegaan "hoe de financieringsbasis van de sociale zekerheid voldoende duurzaam kan worden gemaakt om de verschillende uitdagingen aan te gaan, zowel op korte als op lange termijn. Daarbij is het belangrijk dat de verschillende inkomsten structureel en voorspelbaar zijn. Tegelijk dient er te worden onderzocht hoe de uitgaven kunnen worden beheerst zodat deze sporen met de draagkracht van onze economie. Daarbij is het samen inzetten op een hogere werkzaamheid belangrijk."

In deze context blijft werk een belangrijke hefboom om armoede doeltreffend te kunnen bestrijden door de arbeidsparticipatie te verhogen, waarbij rekening wordt gehouden met de omvang van de uitkeringen. Ook is het van essentieel belang dat iedereen toegang krijgt tot sociale bescherming en dat tegemoet wordt gekomen aan de behoeften aan sociale investeringen, waarbij tegelijkertijd de houdbaarheid van de overheidsfinanciën wordt gewaarborgd.

Wat meer in het bijzonder Aanbeveling 2019/C387 van 8 november 2019 met betrekking tot de toegang tot sociale bescherming voor werknemers en zelfstandigen betreft, stellen de Raden met grote belangstelling vast dat België nieuwe initiatieven zal voorstellen om de monitoring van die aanbeveling te verbeteren. Hierbij herinneren zij aan het verzoek van de Nationale Arbeidsraad, geformuleerd in zijn advies nr. 2.216 van 5 mei 2021, dat het sociaal overleg in alle latere fasen van de uitvoering van die aanbeveling ten volle zijn rol kan spelen binnen de verschillende bevoegde instellingen. Dat verzoek om betrokkenheid moet voor alle lidstaten op het Europese niveau worden gebracht.

Wat eventuele "andere initiatieven" betreft, herinneren de Raden aan het subsidiariteitsbeginsel met betrekking tot de organisatie van de sociale zekerheid en aan de beschouwingen uit hun advies van 28 maart 2023 over de financiële en sociale houdbaarheid van de pensioenen, de tweede pijler en de gezinsdimensie van de pensioenen (CRB 2023-0653, NAR 2.354). In dat advies benadrukken de Raden dat "de vraagstukken in verband met de financiële en sociale houdbaarheid van ons pensioenstelsel niet los van elkaar [kunnen] worden gezien en parallel [moeten] worden aangepakt." Ze waren daarin ook van mening dat "de vraagstukken in verband met de financiële houdbaarheid van het pensioenstelsel en, meer in het algemeen, van de sociale zekerheid, niet [kunnen] worden losgekoppeld van die van de overheidsfinanciën in hun geheel, noch van die van het gevoerde sociaal-economische beleid."

Het is daarom van essentieel belang dat de werkzaamheden van de Commissie en de Raad inzake sociale bescherming beter het verband weerspiegelen tussen de bepalingen inzake sociale bescherming en de werking en resultaten van de nationale arbeidsmarkten. Socialezekerheidsregelingen, inclusief de manier waarop uitkeringen zijn ontworpen, moeten niet alleen gericht zijn op de bescherming van kwetsbare werknemers, maar ook duidelijk prioriteit geven aan het aan het werk helpen van een groter deel van de inactieve bevolking.

Met betrekking tot de pensioenen nemen de Raden er nota van dat het Belgische voorzitterschap voornemens is bij te dragen tot de Europese verbintenis om de genderkloof op het vlak van de pensioenen te verkleinen, onder meer door de bestaande Europese indicatoren te herzien en door nieuwe opvolgingsindicatoren voor deze kwestie voor te stellen. In dit kader dienen verschillende aspecten onderzocht te worden, namelijk de financiële en sociale houdbaarheid van de pensioenstelsels in de context van de vergrijzing. Ook willen zij de uitwisseling van goede nationale praktijken stimuleren om te leren van landen die een duurzaam pensioenstelsel hebben ontwikkeld.

Met betrekking tot de "pension gender gap" kunnen er op Europees niveau een aantal lessen worden getrokken uit de werkzaamheden van de Raden met betrekking tot de situatie in België. Zo is de genderongelijkheid op het vlak van pensioeninkomen een gevolg van verschillen in pensionering en verschillen in pensioenbedragen. De statistieken van de Federale Pensioendienst die zijn opgenomen in het rapport nr. 130 van 8 maart 2023 over de pensioenhervorming, geven te zien dat mannen vaker recht hebben op een pensioen dan vrouwen en dat er een verschil is in pensioenbedrag tussen mannen en vrouwen. Die twee factoren van ongelijkheid, die verband houden met de omvang van het beroepsverleden, zijn de oorzaak van het verschil in pensioeninkomen.

Uitgaande van de vaststelling dat de huidige pensioensituatie het resultaat is van maatschappelijke keuzes die decennia geleden zijn gemaakt, herinneren de Raden aan hun gemeenschappelijk advies nr. 2.354 van 8 maart 2023 over de pensioenhervorming, waarin zij het noodzakelijk achtten een onderscheid te maken tussen de oudere cohorten die thans de arbeidsmarkt verlaten en waarvoor op zeer korte termijn een specifieke oplossing moet worden gevonden, en de andere cohorten op de arbeidsmarkt. Voor de cohorten die momenteel de arbeidsmarkt verlaten om tot het pensioenstelsel toe te treden, moet een antwoord worden gevonden, rekening houdend met het feit dat deze situaties mettertijd evolueren en geleidelijk zouden moeten verdwijnen. Wat de cohorten op de arbeidsmarkt betreft, stellen de Raden in

hun bovengenoemde advies voor om een reflectie op gang te brengen over de individualisering van de pensioenrechten, rekening houdend met het feit dat als er veranderingen moeten worden aangebracht in het kader van de gezinsdimensie, deze keuzes op zeer lange termijn moeten worden gemaakt, voor degenen die de arbeidsmarkt betreden en met name rekening houdend met de genderdimensie en de loopbaanontwikkeling, evenals de noodzaak om eventueel in een overlijdensdekking te voorzien.

Minimuminkomen en armoedebestrijding

De Raden verheugen zich erover dat België aandacht zal besteden aan de tenuitvoerlegging en de follow-up van de belangrijkste EU-initiatieven en in het bijzonder aan de aanbeveling van de Raad betreffende het minimuminkomen (die op 27 januari 2023 werd aangenomen door de Raad) en de werkzaamheden van het Europees platform voor de bestrijding van dakloosheid.

Wat armoede en minimuminkomen betreft, willen de Raden benadrukken dat werk een belangrijke hefboom blijft voor de bestrijding van armoede. Anderzijds moeten ook de inspanningen worden voortgezet om ervoor te zorgen dat de inkomensvervangende uitkeringen in het socialezekerheidsstelsel voor werknemers en uitkeringen van de sociale bijstand boven de Europese armoedegrens liggen. Het is hierbij van essentieel belang ervoor te zorgen dat werk beter loont dan situaties waarin niet wordt gewerkt, en tegelijkertijd werkloosheidsvallen weg te nemen. Een ander punt dat in dit kader moet worden aangepakt, is de problematiek van de non-take-up van rechten.

In deze context moeten in verschillende landen inspanningen worden geleverd om de armoede te bestrijden, overeenkomstig de doelstellingen van Porto. In België is het armoederisico voor personen met werk laag (3,6 % in 2022). Het behoort tot de top 3 op Europees niveau. Ons land kan een aantal goede praktijken verspreiden, vooral omdat het armoederisico de afgelopen 5 jaar voortdurend is gedaald (5,1 % in 2018).

In dit verband kunnen de Raden wijzen op de door de sociale partners gesloten afsprakenkaders van 25 juni 2021 en 6 april 2023, die voorzien in een stapsgewijze verhoging van het minimumloon (GGMMI). Zij verwijzen daarbij naar het advies nr. 2.237 van 15 juli 2021 van de Nationale Arbeidsraad over de uitvoering van het afsprakenkader van 25 juni 2021, alsook naar het advies nr. 2368 dat dezelfde Raad heeft uitgebracht op 30 mei 2023 betreffende de uitvoering van het afsprakenkader van 6 april 2023.

Meer in het algemeen zou de tenuitvoerlegging van Richtlijn 2022/2041 van 19 oktober 2022 betreffende toereikende minimumlonen in de Europese Unie een prioriteit moeten zijn, met bijzondere aandacht voor de deelname van de sociale partners aan die tenuitvoerlegging, overeenkomstig de nationale wetgeving en de nationale praktijken. De Raden verwijzen naar de werkzaamheden die in de Nationale Arbeidsraad aan de gang zijn met betrekking tot de omzetting van die richtlijn.

Ook digitale inclusie is een belangrijk punt voor de Raden, aangezien digitale uitsluiting en de digitale kloof nog steeds een reëel probleem zijn voor bepaalde bevolkingsgroepen omdat de toegang tot ICT niet voor alle groepen gelijk is. Zij vinden daarom dat ook dit onderwerp door het Belgische voorzitterschap moet worden meegenomen in het Europese debat over armoedebestrijding.

Gendergelijkheid

De Raden zijn van oordeel dat gendergelijkheid een belangrijke horizontale prioriteit van het Belgische voorzitterschap moet zijn.

Zij verheugen zich bijgevolg over de verbintenis die België is aangegaan om van de gelijkheid tussen vrouwen en mannen een prioriteit op de beleidsagenda van de EU te maken door een politiek debat op hoog niveau en de versterking van de status van het gendergelijkheidsbeleid aan te moedigen. In dit verband delen zij ook de bijzondere nadruk die in het kader van de voorbereiding van het "pension adequacy report" onder het Belgische voorzitterschap zal worden gelegd op de bevordering van de "empowerment" van vrouwen, de bestrijding van gendergerelateerd geweld en de "gender pay gap".

De Raden nemen er ook met voldoening nota van dat het Belgische voorzitterschap zal bijdragen tot de Europese verbintenis om de kloof tussen mannen en vrouwen op het vlak van pensioenen te verkleinen, onder meer door een herziening van de bestaande Europese indicatoren en door nieuwe Europese opvolgingsindicatoren voor te stellen voor deze kwestie. Op dit punt zouden zij nauw betrokken willen worden bij het door het voorzitterschap aangekondigde evenement op hoog niveau "Gender & Pension".

De Raden willen ook de voorbeeldrol benadrukken die de overheid op dit gebied op zich moet nemen. Sectoren en ondernemingen hebben advies nodig over hoe zij van hun sector of onderneming een diverse werkplek kunnen maken en hoe zij het bestaande regelgevingsarsenaal kunnen toepassen. Daarom willen de sociale partners, in samenwerking met de bevoegde autoriteiten, de sociaal-economische

actoren bewustmaken en positieve acties en de uitwisseling van goede praktijken bevorderen.

Volgens de Raden zouden andere elementen prioritaire aandacht moeten krijgen om deze prioriteit van het voorzitterschap te versterken:

- Gelijke beloning

De richtlijn ter versterking van de toepassing van het beginsel van gelijke beloning van mannen en vrouwen voor gelijke of gelijkwaardige arbeid door middel van beloningstransparantie en handhavingsmechanismen voor het recht is een punt waaraan het voorzitterschap prioritair aandacht moet geven. Die richtlijn, die op 11 april 2023 werd aangenomen door de Raad van de EU, vertrouwt de sociale partners een aantal belangrijke taken toe, overeenkomstig het nationale recht en de nationale praktijken.

- Versterking van de gender mainstreaming

Er zou moeten worden nagedacht over de vraag hoe gender mainstreaming, wat in principe reeds systematisch moet worden toegepast om de genderdimensie in de inhoud van het overheidsbeleid te integreren, nog beter kan worden toegepast.

- Gendergerelateerd geweld

Er moet bijzondere aandacht worden besteed aan het voorstel voor een Europese richtlijn van 8 maart 2022 (COM(2022) 105 final) ter bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld, die een belangrijke rol toekent aan de sociale partners voor de ontwikkeling van preventieve maatregelen en voor de coördinatie en samenwerking tussen diensten, zonder afbreuk te doen aan hun autonomie. Zij zijn tevens van mening dat de ratificatie door België en een aantal andere lidstaten van IAO-verdrag nr. 190 betreffende geweld en intimidatie niet als een doel op zich moet worden beschouwd, maar als uitgangspunt moet dienen om te bepalen wat Europa kan doen om ervoor te zorgen dat dit verdrag op alle niveaus in praktijk wordt gebracht

Non-discriminatie – Bescherming van het personeel van diplomatieke zendingen

De Werkgelegenheidsconferentie 2022 heeft het misbruik aan het licht gebracht waarvan de werknemers van ambassades en diplomatieke zendingen (lokaal aangeworven personeel dat geen geprivilegieerd statuut geniet krachtens de Verdragen van Wenen) vaak het slachtoffer zijn. Het gaat vaak om buitenlandse werknemers die onderdaan zijn van de ambassades en diplomatieke zendingen die

hen tewerkstellen en die hun sociaalrechtelijke en arbeidsrechtelijke rechten weigeren toe te passen.

De problemen om het recht en rechterlijke beslissingen te doen toepassen door bepaalde diplomatieke zendingen zijn niet uniek voor België. Andere Europese landen kampen met dezelfde moeilijkheden. Door een Europese aanpak te hanteren, zouden de lidstaten meer druk kunnen uitoefenen op een land wier diplomatieke zendingen hun verplichtingen ten aanzien van hun werknemers niet nakomen. Ook kan zo worden voorkomen dat de lidstaten geïsoleerd raken bij diplomatieke spanningen op bilateraal niveau.

De Raden zijn van oordeel dat België in het kader van het toekomstige Belgische voorzitterschap van de Raad van de EU in het eerste semester van 2024 een initiatief zou moeten nemen om deze kwestie op Europees niveau aan te kaarten.

Sociale economie

De Raden wijzen erop dat België zal zorgen voor de follow-up en uitvoering van het actieplan voor de sociale economie (2021) en meer in het bijzonder van het voorstel voor een aanbeveling van de Raad over de ontwikkeling van de randvoorwaarden voor de sociale economie (gepland voor 2023).

Zij onderschrijven de prioriteit die het voorzitterschap toekent aan dit thema en willen betrokken worden bij de ministeriële conferentie die hierover zal worden georganiseerd.

***

**Note: Priorities of the Belgian presidency
in the EPSCO configuration of the
Council of the EU in the first semester of
2024**